No. 9 7e JAARGANG OCTOBER 1930

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER.

RUBRIEK REDACTEUREN: EXAMEN-VRAAGSTUKKEN: Drs. ABR. MEY EN Drs. J. PAARDEKOOPER — LITERATUUR: M. M. DEEN Jr. EN Drs. A. ROBLES BESLECHTE GESCHILLEN: Mr. P. J. DE KANTER — UIT DE FINANCIEELE HUISHOUDING DER OVERHEID: J. H. TEXTOR — UIT HET BUITENLAND: W. BEIJDERWELLEN, J. E. ERDMAN, C. A. HUYSMAN EN A. M. VAN RIETSCHOTEN — EFFICIËNTIE: C. A. BLAZER EN L. POLAK — REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT LITERATUUR: Mej. Dr. R. PHILIPS, Drs. G. L. GROENEVELD J. P. DE HAAN EN J. C. SPANGENBERG —

MEDEWERKERS: PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. P. CROIN, Mr. P. J. DAM, E. VAN DIEN, W. H. ELLES, G. W. FRESE, PROF. Dr. Ir. — J. GOUDRIAAN Jr., S. KONIJN, JAMES POLAK, PROF. Dr. N. J. POLAK, J. E. SPINOSA CATTELA, Dr. A. STERNHEIM —

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY
TESSELSCHADESTR. 15 - AMSTERDAM, TEL. 82444

UITGEVER: J. MUUSSES — PURMEREND
TELEFOON 77 — GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDRAGEN WORDT NIET TERUGGEGEVEN. - NADRUK IS GEOORLOOFD, ZOO DE BRON WORDT GENOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS.

VERSCHIJNT MAANDELIJKS, BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS. ABONNEMENT PER JAAR F 10.—, FRANCO PER POST F 10.24, BUITENLAND F 10.60. MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN JAARGANG

INHOUD

De „publieke" en de „private" taak van den accountant Blz. 129
door R. A. Dijker, II

Wettelijk toezicht op de niet ambtelijke werkzaamheden van den notaris . . . . . „ 132
door B v. d. Berg

Nieuwe regelen der Financieele verhouding tusschen het Rijk en de Gemeenten . . . . . „ 135
door B. v. d. Berg.

Boekbeoordeeling . . . . . „ 136
Handbuch für das Revisions- und Treuhandwesen van Dr. Wilhelm Voss
door G. P. J. Hogeweg.

Uit het Buitenland . . . . . „ 137
Red. W. Beijderwellen, J. E. Erdman, C. A. Huisman en A. M. van Rietschoten
De Goederenvoorraad — Diplom-Kaufleute

Examen Nederlandsche Handelshoogeschool . . . . . „ 139
Rekening wetenschap Mei 1930

Repertorium van Tijdschrift-literatuur op het gebied van Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde . . . . . „ 141

Vragenbus . . . . . „ 143

Nieuwe boeken . . . . . „ 143

DE „PUBLIEKE" EN DE „PRIVATE" TAAK VAN DEN ACCOUNTANT

II

III. *Het onderscheid.*

In mijn vorig artikel heb ik betoogd, dat „absolute zekerheid omtrent de juistheid" of wel „de menschelijkerwijze te bereiken hoogst mogelijke zekerheid omtrent die juistheid" in verband met het doel, waarvoor die zekerheid wordt verlangd, niet in alle gevallen noodig is.

Ik heb voorts uiteengezet, wat ik onder de beide hierbovengenoemde begrippen versta en doen uitkomen dat onder de huidige omstandigheden normaliter niet aan de eischen die met deze begrippen naar mijn meening samengaan, wordt voldaan.

Ten slotte heb ik mijn standpunt tegenover de meest bekende beginselen van waaruit men de contrôleleer opbouwt, kenbaar gemaakt.

Op mij rust nu de taak aan te toonen, „waarom" niet in alle gevallen dezelfde en wel de hierbovengenoemde graden van zekerheid omtrent de juistheid worden vereischt en aan te geven, welke beginselen naar mijn meening wel de grenzen der contrôle bepalen en den grondslag voor een contrôleleer vormen.

Om te onderzoeken aan welke eischen de contrôle-arbeid zal moeten voldoen, vraag ik mij allereerst af, met welk doel contrôle-arbeid wordt opgedragen. Ik stel mij daarbij niet tevreden met het antwoord: „om zekerheid te verkrijgen omtrent de juistheid van een rekening en verantwoording" maar, nu voor mij vaststaat dat de zekerheid die door de contrôle verkregen zal worden, niet absoluut, maar betrekkelijk zal zijn, vraag ik verder: „waarom wil men die zekerheid?"

Dit leidt dan vanzelf tot de vraag: „welke beweegredenen leiden den opdrachtgever er toe aan een accountant een contrôle-opdracht te verstrekken?" Daarop geef ik het volgende antwoord:

a. Om een certificaat te verkrijgen omtrent de juistheid eener te *publiceeren* jaarrekening of ander stuk, zulks met het doel om bij anderen het vertrouwen in de juistheid van den inhoud van dit te *publiceeren* stuk te vergrooten.
b. Om contrôle uit te oefenen op aan den opdrachtgever rekenplichtigen, of om een betrouwbare bedrijfseconomische statistiek te verkrijgen ofwel om in beperkten kring vertrouwen op te wekken in de juistheid van een overteleggen rekening of ander comptabel stuk.

Deze twee verschillende doelstellingen bij het verleenen der opdrachten, stempelen de opdrachten zelf tot tweeërlei soort opdrachten van principieel verschillenden aard.

Bij eerstgenoemde opdrachten treedt de accountant op als publiek vertrouwensman. Zijn verklaring geeft aan een stuk, dat publiek domein wordt en een rol vervult in het financieel verkeer, een hooger waarde. De publieke bekendheid van den accountant of zijn kantoor, de reputatie die hij niet alleen bij den opdrachtgever, maar bij het publiek in het algemeen geniet, bepalen mede het resultaat, dat men met zijn verklaring wil bereiken.

Bij deze opdrachten spreek ik daarom van de *„publieke taak"*. 1)

Bij de opdrachten in de tweede plaats genoemd treedt de accountant op als vertrouwensman van zijn opdrachtgever. De accountant neemt hier in eerste instantie een verantwoordelijkheid op zich tegenover dien opdrachtgever alleen. Die verantwoordlijkheid van den accountant kan worden uitgebreid tot anderen, die van het rapport van den accountant kennis nemen — hierop kom ik nader terug — maar de bedoeling is nimmer een „publiek'' vertrouwen in de juistheid eener rekening op te wekken. Daarom spreek ik hier van de *„private taak''*. 2)

In de „publieke'' taak eindigt de accountant zijn werkzaamheden met een accountants*verklaring* of wel met eenvoudige onderteekening van de jaarrekening of het te publiceeren stuk.

In de „private'' taak eindigt de accountant zijn werkzaamheden met een min of meer uitvoerig accountants*rapport*.

Dit rapport is door zijn aard en omvang, alsmede door de doelstelling bij de opdracht en bovendien door stilzwijgende of soms uitdrukkelijke en schriftelijke overeenkomst tusschen opdrachtgever en accountant niet voor publicatie bestemd.

De accountantsverklaring moet uit den aard der zaak kort zijn en vast moet staan, welken graad van zekerheid een dusdanige verklaring zonder voorbehoud, ten opzichte van de juistheid der rekening bedoelt te waarborgen. 3)

Een behandeling van de vragen door wie die graad van zekerheid (norm) moet worden vastgesteld en welke die norm is of moet zijn, valt buiten het onderwerp, dat ik thans behandel. Wellicht kom ik later daarop eens terug. 4)

Thans wil ik volstaan met er op te wijzen dat de norm objectief moet vaststaan en alzoo niet kan worden bepaald door opdrachtgever en/of accountant voor elk onderzoek afzonderlijk.

Voor de publieke taak geldt de aanhaling uit het referaat van Prof. *Limperg* in mijn vorig artikel:

„De doelstelling is in den aard van het onderzoek zelve ge„legen en dientengevolge is geen nadere omschrijving van het „doel van het onderzoek en de strekking der verklaring noodig''.

Met het geven van een opdracht tot het verstrekken van een certificaat, is die opdracht omschreven. De opdrachtgever kan vanzelfsprekend geenerlei invloed uitoefenen op hetgeen de accountant meent te moeten verrichten om gerechtigd en verantwoord te zijn een dusdanig certificaat van juistheid te verstrekken.

In de private taak zijn de verhoudingen anders. De verantwoordelijkheid van den accountant is hier een zaak tusschen opdrachtgever en accountant; zij beiden kunnen die naar behoefte regelen.

In het min of meer uitgebreid *rapport* dat de accountant in de private taak uitbrengt, zal hij uitdrukkelijk de opdracht en de mate van zijn verantwoordelijkheid omschrijven. Van den accountant moet worden geëischt dat hij die omschrijving klaar en duidelijk geeft en in 't bijzonder op ook voor niet-ter-zakedeskundigen volkomen duidelijke wijze laat uitkomen, welke verantwoordelijkheid voor de juistheid der medegedeelde uitkomsten hij niet of niet ten volle dragen kan. De accountant zal er met groote zorg voor moeten waken, dat de bewoordingen van het rapport ook bij derden — dus bij anderen dan den opdrachtgever en hijzelf — geen grooter vertrouwen zullen kunnen opwekken en dientengevolge geen grooter verantwoordelijkheid op hem zullen kunnen leggen dan hij op grond van den verrichten contrôle-arbeid kan en mag aanvaarden.

Er is dan geen enkel bezwaar tegen, dat de opdrachtgever anderen van den inhoud van het rapport laat kennisnemen. De verantwoordelijkheid van den accountant strekt zich in dat geval verder uit dan tot den opdrachtgever alleen, maar die verantwoordelijkheid is automatisch gelijk aan die, welke de accountant tegenover den opdrachtgever op zich genomen heeft.

Bij een accountants*verklaring* moet objectief vaststaan, het vertrouwen dat die verklaring mag wekken en dus ook de contrôlearbeid welken de accountant moet verrichten om dat vertrouwen te rechtvaardigen.

Bij een accountants*rapport* wordt de opdracht en de verantwoordelijkheid van den accountant in het stuk vermeld, en daaraan ligt de contrôle-arbeid ten grondslag.

Over den invloed dien de opdrachtgever in de private taak op de taakbepaling kan hebben zal een volgend artikel handelen.

De accountant is vaak werkzaam in de private taak alleen; zelden is hij werkzaam in de publieke taak alleen.

Met een opdracht in de publieke taak gaat meestal gepaard een opdracht in de private taak; de laatste wordt feitelijk vanzelfsprekend vóórondersteld te zijn verstrekt met eerstgenoemde.

Waar de accountant een certificaat-accountantsverklaring afgeeft of jaarrekening onderteekent, brengt hij dientengevolge tevens een accountantsrapport uit.

Zijn accountantsrapport bevat dan vaak opmerkingen, die men niet in de accountantsverklaring terugvindt. De accountant stelt andere grenzen aan zijn verantwoordelijkheid bij het afgeven der verklaring dan bij het schrijven van zijn rapport, anders ware niet te verklaren hoe hij in het tweede stuk punten opneemt, die in het eerste niet voorkomen. 5)

Dit verschil in grenzen vloeit voort uit het verschil in taakbepaling hierboven bedoeld en is voor de practijk noodig en nuttig met het oog op het verschil in verhouding tegenover de onderneming tusschen de personen voor wie de accountantsverklaring en die waarvoor het accountantsrapport bestemd is.

Met een verwijzing naar dit alom geldend gebruik, is het bestaan van een private taak en publieke taak voor den accountant feitelijk reeds aangetoond.

Het voorgaande nog eens samenvattende, kan ik als volgt de beginselen weergeven, waarnaar de grenzen van den contrôlearbeid kunnen worden bepaald.

Er is een publieke en een private taak voor den accountant.

In de publieke taak vloeit de verantwoordelijkheid van den accountant voort uit de onderteekening van het certificaat. Geeft hij een dusdanig certificaat ten onrechte of lichtvaardig af, dan verliest hij het publieke vertrouwen.

In de private taak begint de verantwoordelijkheid van den accountant reeds bij het aanvaarden van de opdracht. Ze is dan beperkt tot den opdrachtgever alleen. Door het niet tijdig of regelmatig uitvoeren van de opdracht kan de accountant reeds het vertrouwen verliezen; zulks blijft evenwel beperkt tot een bepaalde groep personen.

De taakbepaling van den accountant vloeit in de publieke taak voort uit den „norm'', dien het certificaat ten opzichte van de juistheid bedoelt te geven.

In de private taak vloeit de verantwoordelijkheid van den accountant, dus ook zijn taakbepaling, voort uit den aard der door den opdrachtgever verstrekte opdracht. 6)

Uit een accountants*verklaring* vloeit voort een verantwoordelijkheid in de publieke taak d.i. naar een aangenomen norm van juistheid omtrent den inhoud van het gepubliceerde stuk.

Uit een accountants*rapport* vloeit voort een verantwoordelijkheid in de private taak d.i. een mate van verantwoordelijkheid omtrent de juistheid der gegevens als uit het stuk zelf duidelijk kan blijken. 7)

(Wordt vervolgd) R. A. DIJKER

AANTEEKENINGEN

1. Op blz. 3 van het meergenoemde referaat schrijft Prof. *Limperg* bij de beperking die hij zich ten opzichte van zijn onderwerp oplegt:

„evenwel wensch ik voor de uitwerking mijner denkbeelden het „oog in 't bijzonder gericht te houden op de jaarlijks terug„keerende verklaring in welke de accountant de uitkomsten „neerlegt van zijn regelmatig uitgeoefende controle; want ik „meen dat bij die „verklaring" het probleem in zijn volle be„teekenis kan worden onderzocht zonder dat het noodig is, af „te dalen in een beschouwing van een nauwelijks te omvatten „verscheidenheid van bijzonderheden en omstandigheden welke „bij de onderzoekingen met speciale doeleinden de aandacht van „de principieele vragen afleiden".

Hieruit zou men wellicht kunnen afleiden dat de HoogGeleerde schrijver zich in zijn referaat beperkt tot wat hier wordt genoemd de „publieke taak". De bestrijding van de onderscheiding in „publieke" en „private" taak op blz. 18 is evenwel met deze opvatting in strijd.

Intusschen blijkt uit deze woorden dat ook de HoogGeleerde schrijver onderscheid maakt in den aard der opdrachten, een onderscheid dat hij in zijn referaat niet nader uitwerkt, althans niet verder omlijnt.

2. Op den Accountantsdag 1908 werd door wijlen Dr. *Bos* bij de behandeling van de Wettelijke Regeling van het beroep onderscheid gemaakt voor wat betreft den werkkring van den accountant in:

a. een adviseerende taak

b. een controleerende taak

Collega's *Nijst* & *Verbiest* zien in hun „Leerboek der Accountancy" deel I „Het Accountantsberoep" hierin een onderscheid, dat blijkens hun omschrijving niet overeenstemt met de grenzen der publieke en private taak zooals die hier door mij ontwikkeld (eveneens zoo in: *Reiman* & *Nijst*. De Accountant als Controleur". (3e druk).

Mij ontbreken op het oogenblik de gegevens om te onderzoeken hoe wijlen Dr. *Bos* zich de grenslijn tusschen de adviseerende en controleerende taak heeft gedacht. Zijn conclusie, dat een ieder vrij moet zijn eigen adviseurs te kiezen, sluit zich evenwel goed aan bij de stelling dat een Wettelijke Regeling van het beroep voor de „private" taak in elk geval minder noodzakelijk is dan voor de „publieke" taak. Zooals uit mijn volgend opstel zal blijken is, wanneer men voor „controleerende" taak mag lezen „publieke taak", de conclusie van Dr. *Bos* dat de adviseerende taak van den accountant (in 1908) de belangrijkste was en ook in het vervolg wel de belangrijkste zal blijven, juist, wanneer men althans onder het „belangrijkste" verstaat „het grootste deel van de accountants-praktijk zooals die heden ten dage wordt uitgeoefend".

Dr. *Sternheim* maakt in zijn bekend Leerboek onder no. 199 eveneens melding van een „adviseerende" en „controleerende" taak zonder deze beide begrippen te omschrijven.

Uit no. 6 luidende: „De accountants-controle en de daaruit „voortvloeiende verklaring dient in het algemeen om òf den „opdrachtgever zelf in een positie te brengen om décharge te „kunnen verwerven òf om hem het middel te verschaffen dé„charge te verleenen", zou wellicht kunnen worden afgeleid, dat de accountant zich er toe bepaalt te „adviseeren" omtrent het verleenen van décharge zulks in opdracht van hen die décharge moeten verleenen of van hem die décharge vraagt.

Mij komt evenwel voor, dat met het afgeven van een „certificaat omtrent de juistheid" de accountant geen advies geeft en dus niet in een adviseerende positie is, maar in dat geval — en in dat geval alleen — volkomen zelfstandig, de rekening en verantwoording goedkeurt. Ook hierin komt het principieel verschil in de taak tot uiting.

3. De opdrachtgever dient te weten, welke gevolgen in bemoeienis met het bedrijf het verstrekken van de opdracht meebrengt; de belanghebbenden dienen te weten welken graad van zekerheid omtrent de juistheid een dusdanig certificaat waarborgt en deze laatste kennis is voor den accountant onmisbaar om zijn taak te kunnen bepalen.

Een objectieve „norm" moet alzoo aan de drie betrokken partijen bekend zijn.

4. De meening dat die norm moet „vaststaan" (zie ook aanteekening no. 3) wordt in accountantskringen lang niet algemeen gedeeld. Deze bewering werkt integendeel voor sommigen als een roode lap op een stier; ze wordt beschouwd als een ernstige vaktechnische ketterij!

Men heeft ze aanvankelijk bestreden door ze te ridiculiseeren. Men stelt het voor alsof bedoeld zou zijn dat tot in details zou moeten vaststaan, wat de accountant in elk bijzonder geval zou moeten verrichten en spreekt dan van een kookboek met recepten voor elke beurs.

Vanzelfsprekend kan de bedoeling uitsluitend zijn dat in algemeene trekken de norm moet worden bepaald, met andere woorden, dat moet vaststaan welke mate van zekerheid een accountantsverklaring normaliter biedt ten opzichte b.v. van het bestaan van geheime reserves, de aanwezigheid en waardeering van de aanwezige koopmansgoederen, in hoeverre de verklaring kan steunen op de interne controle of op contrôlearbeid van anderen (wiskundig adviseur e.d.), hoeverre de controle zich uitstrekt, met andere woorden of ze ook het beheer betreft of ze beperkt blijft tot de koopmansboeken of ook notulen-boeken, correspondentie enz. enz. omvat.

Dat op deze punten tusschen de accountants onderling allerminst overeenstemming bestaat is voldoende bekend. Zeer terecht merkte de heer *L. J. Harms* in Accountancy (no. 284 Mei 1928, blz. 66) eenigszins sarcastisch op, dat zoodra zulk een concreet onderwerp ter sprake komt, de accountants blijk geven van de grootste oneenigheid.

Geeft eens een schrijver — aldus de heer *Harms* — over een concreet vakonderwerp in een tijdschrift zijn meening, dan verschijnen er onmiddellijk andere schrijvers om te betoogen, dat zij een geheel andere meening hebben. Het resultaat daarvan is — zoo gaat hij verder — dat studeerenden niet weten waaraan zij zich moeten houden. Waar de voormannen, die de practijk hebben meegemaakt niet tot overeenstemming kunnen komen, zijn de studeerenden zeker niet in staat om zich een juiste meening te vormen, maar wat zij doorgaans wel kunnen is het jongleeren met allerlei uitdrukkingen.

Mijnerzijds wil ik hierbij opmerken, dat het nadeel dat onder de accountants zooveel verschil van meening over tal van principieele punten bestaat nog grooter is voor een richtige uitoefening van de practijk in het algemeen, dan voor de studie. Om de waarde van een accountantsverklaring te kunnen beoordeelen moet men feitelijk de opvattingen van den betrokken accountant en vooral de wijze waarop hij die in zijn practijk toepast, kennen.

Men heeft de meening dat een „norm" voor de accountants-

verklaring moet worden gesteld, in dien zin dat althans omtrent de voornaamste punten de verantwoordelijkheid betreffende en waaromtrent thans verschillende opvattingen bestaan, verder bestreden, met het streven om tot vaststelling van die norm te komen, te brandmerken als een „naar beneden halen van het vak'' en „het achteruitzetten van de klok!'' Deze bestrijdingswijze brengt natuurlijk mede om argumentatie achterwege te laten.

In dit tijdschrift wordt in het nummer van April van den loopenden jaargang onder de rubriek „Uit het Buitenland'' gewezen op bezwaren tegen het vaststellen van minimumeischen en opgemerkt dat de „goede gronden'' (artikel 1 Reglement van Arbeid) zullen blijken de beste (dus voldoende) te zijn.

Zonder voorstander te zijn van een zoo in détails uitgewerkt voorschrift als de „Verification of Financial Statements'' door „Federal Reserve Board'' uitgegeven kan men betreuren dat de accountants ondanks de groote ontwikkeling, welke hun vak heeft doorgemaakt er nog niet in geslaagd zijn hun plichten en de zekerheid die normaliter hun handteekening omtrent de juistheid van een stuk bedoelt te geven, anders te omschrijven dan door de algemeenheid, dat hun overtuiging op „goede gronden'' moet berusten. Simpeler kan het toch heusch niet en men mag zich terecht afvragen of schriftelijke vastlegging van dit „beginsel'' ons nu iets leert omtrent de verantwoordelijkheid van den accountant, buiten hetgeen een ieder als vanzelfsprekend zal beschouwen.

Codificatie van hetgeen als norm is gegroeid moge wellicht een rustpunt in den ontwikkelingsgang brengen; ze houdt de ontwikkeling zelf niet tegen; ze vormt geen beletsel tot het hooger opvoeren van den standaard. De codificatie in 't algemeen is daar om zulks te bewijzen; ondanks de codificatie is de rechtsidee gegroeid en groeit nog dagelijks.

De vooronderstelling dat bij codificatie de accountants zich wel aan de minimum-eischen zullen houden, is niet bepaald vriendelijk tegenover de public-accountants, die door hun moeilijk practisch werk het vak op een hoog peil hebben gebracht. De schrijver heeft bij die tirade zeker alleen aan zijn buurman en niet aan zichzelf gedacht!

Dat voor een rechtspleging een rechtszekerheid en dus codificatie geboden is, wordt verder te veel uit het oog verloren.

5. In zijn „Openbare Les'' gehouden bij de aanvaarding van zijn Lectoraat „Controle bij Banken'' (Muusses 1929) maakt collega *C. A. Blazer* op blz. 33 van dit gebruik als volgt melding:

„De volledige controle van de jaarrekening omvat ook de „juistheid van de winst- en verliesrekening, zoodat komt vast „te staan, dat alle baten zijn verantwoord en dat de lasten in „overeenstemming zijn met het doel, waarvoor ze zijn uitge„geven, en voorts dat baten en lasten op de juiste hoofden wor„den geboekt. De winst- en verliesrekening, die in de jaarver„slagen wordt gepubliceerd is weliswaar meestal niet een voor„beeld van duidelijkheid, maar aan den raad van commissaris„sen zal de accountant eene analyse van kosten en winsten wil„len voorleggen, zoowel ter waarborging van een goede statis„tiek, als om te zorgen dat slechte uitkomsten van een deel van „het bedrijf niet worden gecompenseerd met winsten uit an„deren hoofde, eene camouflage, die vooral gevaarlijk wordt als „het te doen is om speculatiegevolgen aan het oog te ont„trekken''.

6. Een voorbeeld van wat ik onder „private taak'' versta vindt men in bovengenoemde „Openbare Les'' op blz. 7 e.v.:

„De controle omvat zoowel die, welke door de eigen organen „van de bank wordt verricht als de controle door den accoun„tant ter vaststelling van de juistheid der administratieve ver„antwoording van het gevoerde beheer. In het eerste geval is „het de Directie, die hare beheersmacht aan hare ambtenaren „heeft moeten delegeeren, omdat zij wel de lijnen langs welke „zij het beheer wenscht gevoerd te zien, aan aangeven, maar „bij den grooten omvang van het bedrijf onmogelijk zelf dit be„heer in onderdeelen kan uitoefenen. Zij heeft zekerheid noodig, „dat er geene handelingen geschieden, die tegen hare opvatting „indruischen en eveneens zekerheid, dat de door haar met de „bewaring van waarden belaste personen het geschonken ver„trouwen niet misbruiken, en in elk geval, dat ontdekking bin„nen zeer korten tijd volgt, wanneer er toch wordt gezondigd''.

Ten opzichte van *deze* controle lezen wij dan verder op blz. 14:

„De opdracht voor de contrôle wordt door de directie ver„strekt en zij kan naar eigen opvatting het veld der controle „uitbreiden of inkrimpen. Men kan dus hier beperking van de „opdracht tegenkomen, die dan tevens beperking van de ver„antwoordelijkheid van den controleur in zich sluit. Maar al kan „de directie de objecten der controle aanwijzen, de manier waar„op de controle zal moeten worden uitgevoerd, dient door den „controleur zelf te worden vastgesteld, zal hij zijne verantwoor„delijkheid kunnen dragen''.

7. Dr. *Sternheim* is blijkbaar ook van meening dat de opdracht invloed uit kan oefenen op de verhouding waarin de accountant werkt. Als stelling no. 1 van een inleiding, gehouden voor het Nederlandsch Instituut van Accountants lees ik n.l.:

„De verhouding tusschen den Accountant en den leider der „onderneming wordt bepaald door de opdracht, hetzij deze van „den leider zelf wordt verkregen, hetzij van diens lastgever(s)''.

WETTELIJK TOEZICHT OP DE NIET AMBTELIJKE WERKZAAMHEDEN VAN DEN NOTARIS

In verband met het feit, dat in den laatsten tijd verschillende notariskantoren in déconfiture zijn geraakt, heeft de Minister van Justitie bij besluit van 31 December 1927 eene commissie ingesteld, aan welke werd opgedragen:

1e. te onderzoeken, of, en zoo ja, welke maatregelen moeten worden getroffen tot meerderen waarborg voor hen, die belangen toevertrouwen aan notarissen;

2e. van de uitkomsten van dat onderzoek aan den Minister van Justitie verslag uit te brengen, en wel, indien de commissie tot het besluit komt, dat eene wettelijke voorziening wenschelijk is, vergezeld van een of meer ontwerpen van wet met memorie van toeliching.

De commisie is inmiddels met hare werkzaamheden gereed gekomen. Aan het verslag met bijgevoegd ontwerp van wet is, voor zoover deze het comptabele gedeelte betreffen, het volgende ontleend.

De commissie spreekt gaarne als haar oordeel uit, dat het notariaat hier te lande op hoog peil staat en dat het ambt over het geheel genomen, wordt vervuld door personen, berekend voor hun taak, welke de wet hun opdraagt en voor het werk, hetwelk het publiek van hen vraagt. De bestaande wetgeving geeft daarvoor ook tal van waarborgen.

Terwijl de wet alleen regelt de taak van den notaris als ambtenaar, belast met het verlijden van authentieke akten, heeft hij in de praktijk een veel ruimeren werkkring. Partijen vragen hem raad, ook omtrent den inhoud der akten; hij adviseert, hoe